

Katedra psychologie UK FF
Posudek rigorózní práce Mgr. Ludmily Natovové:
„Analýza psychoterapeutických sezení s KIP
prostřednictvím počítačových metod“

Téma předložené rigorózní práce vnímám spolu s autorkou jako velmi aktuální. Výzkum v oblasti psychoterapie má svou pevnou pozici už od poloviny minulého století. Vzhledem k různorodosti a početnosti psychoterapeutických směrů v současné době je důležité začlenění výzkumných studií sloužící k jejich vzájemnému srovnávání z hlediska jejich průběhu i účinnosti. Otázkou zůstává, do jaké míry je „psychoterapeutický proces“ přístupný zkoumání a jaký výzkumný design zvolit jako nejvhodnější. Je přirozené, že díky všestrannému využití počítačových metod hledáme jejich místo i v této výzkumné oblasti. Autorka se ve své práci zabývá možnostmi analýzy psychoterapeutických sezení pomocí počítačových metod. Otevírá tím prostor pro jeho další ověřování i mimo rámec zvoleného psychoterapeutického přístupu.

V teoretické části pojednává o výzkumu v psychoterapii obecně a rozlišuje jeho zaměření na výzkum efektu terapie a výzkum terapeutického procesu. V dalších kapitolách se věnuje pojmu „imaginace“, popisuje práci s imaginativními technikami v rámci katatymně imaginativní terapie, zabývá se charakteristikami a významem primárních a sekundárních procesů v průběhu terapie. Poslední kapitola pojednává o biologických základech emocí, neboť v rámci svého výzkumu autorka pracovala s měřením jejich fyziologických korelátů.

Teoretickou část práce hodnotím jako velmi zdařilou. Autorka pracovala s rozsáhlým množstvím naší i zahraniční literatury, včetně internetových zdrojů. Výběr tematických celků je vhodně zvolen k cíli výzkumu i celkovému zaměření práce. Zpracování jednotlivých kapitol je přehledně členěné a strukturované. Text má na mnoha místech diskusní povahu a je řádně citována použitá literatura. Za názorné považuji zařazení přehledných tabulek a schémat (např. str. 17, 24, 25, 36 atd.), které se vztahují jak k procesům imaginace, tak přehledně shrnují dostupné počítačové metody využitelné při obsahových analýzách prepisů psychoterapeutických sezení.

Cílem studie je ukázat možnosti analýzy psychoterapeutických sezení s použitím katatymně imaginativní psychoterapie za pomoci počítačových metod. Autorka si stanovila dílčí cíle práce v podobě devíti hypotéz. Sledované proměnné uvádí na str. 60. Výzkumný vzorek respondentů, metody sběru dat i jejich analýzy jsou náležitě popsány a doplněny informacemi o průběhu šetření. Rovněž se v této části práce věnuje podrobnému popisu užitých systémů skórování - RID a Pripro. Přestože autorka využila ke zpracování výsledků své práce statistických programů při testování hypotéz, plní tato fáze spíše sekundární roli. Na prvním místě si klade za cíl najít cestu, jak zpracovávat data z psychoterapeutických sezení tak, aby sloužila jako pomoc psychoterapeutovi a finálně především pro dobro klientů.

Výsledky svého výzkumu autorka předkládá v podobě komentovaných grafů a tabulek. Výsledky se vztahují k uvedeným hypotézám a jsou rozděleny do třech kapitol. V první předkládá srovnání tepové frekvence vzhledem ke stanoveným částem terapeutického sezení. V druhé se zabývá obsahovou analýzou metodou Pripro, třetí je věnována obsahové analýze metodou RID.

Empirickou část hodnotím rovněž jako zdařilou. Autorka předkládá srozumitelný a přehledný výčet výsledků svého výzkumu. Za velmi přínosnou považuji kvalitně zpracovanou kapitolu „Diskuse, kde se autorka snažila vystihnout omezení své práce na různých úrovních obecnosti, a rovněž ve všech základních částech svého výzkumu.

Znovu se zde zabývá metodologickými otázkami zvoleného designu projektu a porovnává ho s publikovanými zkušenostmi řady autorů. Spolu s autorkou vnímám zásadní přínos práce především v pečlivě provedené a komentované demonstraci „několika“ přístupů ke zkoumání psychoterapeutického procesu. Tím je také myšlena datová triangulace (data ze zařízení Biofeedback a data ze dvou systémů analýzy přepisu rozhovorů

Za předloženými postupy obsahových analýz stojí množství náročné práce: dostatečné zvládnutí nároků na průběh terapeutických sezení v rámci KIP, podrobný přepis rozhovorů ve všech fázích, správné kódování za pomoci vybraného systému (Pripro, RID), vyhodnocení a zpracování získaných dat a zejména také nároky na čas.

Hodnocenou rigorózní práci pokládám za zdařilou. Práce splňuje všechny nároky na ní kladené.

V Praze dne 18. 9. 2013

Markéta Niederlová